

پنجمین کارگاه فنی مشارکت آبران در
مدیریت شبکه‌های آبیاری و زهکشی

■ ۲۶ دی ماه ۱۳۸۷ ■

عنوان مقاله:

ساختار سازی و شرح وظائف اتحادیه شرکت‌های تعاونی آب بران خراسان بزرگ

نویسندگان:

محمد غلامی بیرقدار^۱ زینه فتمی^۲

مقدمه

شرکت‌های تعاونی آب بران در خراسان شمالی و خراسان رضوی جهت وصول به اهداف دراز مدت خود و سیاست‌های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی اقدام به تشکیل یک اتحادیه بزرگ نموده‌اند. این اتحادیه تحت عنوان اتحادیه آبران خراسان بزرگ هم اکنون (۱۳۸۷) در حال فعالیت می‌باشد. در این اتحادیه بیش از ۴۰ تعاونی آبران در دو زمینه آب‌های سطحی و آب‌های زیرزمینی عضو می‌باشند. محدوده فعالیت این اتحادیه استان خراسان رضوی، شمالی و جنوبی به مرکزیت سه شهرستان مشهد، بجنورد و بیرجند در نظر گرفته شده است.

اتحادیه تشکل‌های آبران با عضویت سه گروه از تعاونی‌ها تشکیل شده است:

- ۱- تعاونی‌های آبران آب‌های زیرزمینی طبق قانون بخش تعاون مصوب ۱۳۷۰
- ۲- تعاونی‌های آبران آب‌های سطحی طبق قانون بخش تعاون مصوب ۱۳۷۰
- ۳- شرکت‌های تعاونی - تولیدی کشاورزی که وظائف آبران را هم انجام می‌دهند. طبق قانون شرکت‌های تعاونی مصوب ۱۳۵۰

۱- کارشناس ارشد اقلیم شناسی - شرکت آمایش و توسعه شرق - تلفن ۴۵-۷۶۴۰۰۴۰

۲- مدیر پروژه ایجاد تشکل‌های آب بران - شرکت آمایش و توسعه شرق - تلفن ۴۵-۷۶۴۰۰۴۰

نظر به اینکه اتحادیه از نظر ظرفیت مدیریتی و امکانات مالی آمادگی بیشتری برای انتقال مدیریت و مشارکت در بازسازی و نگهداری شبکه‌های آبیاری را دارا می‌باشد، تهیه ساختار و شرح وظائف این اتحادیه که می‌تواند برای دیگر تشکلهای نیز مورد استفاده قرار گیرد، موضوع اصلی مقاله حاضر می‌باشد.

اتحادیه شرکتهای تعاونی آب بران خراسان بزرگ

این اتحادیه در تاریخ ۸۶/۱۲/۱۵ با شماره ۳۲۵۲۲ دراداره کل ثبت اسناد و املاک خراسان رضوی به ثبت رسیده است. اسامی اعضاء هیئت مدیره اتحادیه آب بران خراسان بزرگ بشرح زیر می باشد:

مدیرعامل	۱- دکتر محمدحسین پاپلی یزدی (استاد بازنشسته دانشگاه تربیت مدرس)
رئیس هیئت مدیره	۲- آقای عید محمد قاسم زاده (مدیر عامل تعاونی وحدت تجن از سرخس)
نایب رئیس	۳- آقای آذرخش رحمانیان (هیئت مدیره تعاونی کشاورزان شیروان)
عضو اصلی	۴- آقای محمد علی رهسپار (مدیر عامل تعاونی نوروز آباد سرخس)
عضو اصلی	۵- آقای احمد رضا حسن نژاد (هیئت مدیره تعاونی نظرگاه اسفراین)
منشی	۶- آقای نعمت ا... خیر (مدیر عامل تعاونی شیرین دشت خراسان شمالی)
عضو اصلی	۷- آقای اکبر غلامی (مدیر عامل تعاونی قزل دشت سه یک آب شیروان)
عضو اصلی	۸- آقای حسین سوقندی (عضو هیئت مدیره تعاونی سوقند نیشابور)
عضو علی البدل	۹- آقای محمود دوستار مقدم (مدیر عامل تعاونی سبز دشت شیروان)
عضو علی البدل	۱۰- آقای برات علی خزایی (هیئت مدیره اتفاق سرخس)

اسامی اعضاء هیئت بازرسی بشرح زیر است:

عضو اصلی	۱- شرکت آمایش و توسعه
عضو اصلی	۲- آقای محمد علی زیارتی عضو هیئت مدیره تعاونی سبز دشت شیروان
عضو اصلی	۳- آقای ابولقاسم محمدی
عضو علی البدل	۴- آقای علی کاظمی

اهداف و موضوع فعالیت اتحادیه شرکتهای تعاونی آب بران خراسان بزرگ:

اهداف اتحادیه:

- ۱) ایجاد همکاری، همدلی و هماهنگی بین تعاونی‌های آب بران،
- ۲) تامین نیازهای مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تعاونی‌های آب بران،
- ۳) تلاش در جهت وصول به اهداف تعاونی‌های آب بران،
- ۴) تلاش در جهت مصرف بهینه و توزیع عادلانه آب کشاورزی،
- ۵) تلاش در جهت توسعه فعالیت‌های نوین آبیاری و کشاورزی و کمک به درآمد زانمودن فعالیت‌های تعاونی‌های آب بران،
- ۶) تلاش جهت ارتقاء آگاهی‌های علمی و فنی تعاونی‌های آب بران.

موضوع فعالیت

- توانمند سازی، پشتیبانی و آموزش مدیران و اعضاء تعاونی‌های آب‌بران،
- تشکیل گروه‌های کاری با عضویت مدیران و اعضاء هیئت مدیره تعاونی‌ها جهت وصول به اهداف اتحادیه تعاونی‌های آب بران خراسان بزرگ،
- ارائه روش‌های نوین کشت و صنعت کشاورزی و آبیاری جهت بهینه سازی مصرف آب و سودآوری نمودن فعالیتهای کشاورزی با تغییر الگوی کشت، استفاده از ضایعات و پسماندهای کشت، کشت گلخانه ای و یا توسعه فعالیتهای جنبی مثل گردشگری روی سد و یا پرورش آبزیان و گل‌های پرورشی،
- اخذ کمک‌های بلاعوض و یا تسهیلات بانکی و یا استفاده از امکانات دولتی جهت تسهیل در فعالیتهای آبیاری و کشاورزی تعاونی‌های آب‌بران،
- کمک به تعاونی‌های آب بران در جهت آموزش‌های عمومی و تخصصی اعضاء و مدیران در زمینه های امور مالی و اداری، امور حقوقی و پیگیری خواستهای به حق کشاورزان، گشت و بازرسی، کامپیوتر، امور فنی بهره برداری و نگهداری از شبکه و دیگر آموزش‌های لازم،
- انعقاد قرارداد با مشاورین توانمند جهت انجام خدمات فنی و اجرایی مورد نیاز شرکت آب یا سازمان جهاد کشاورزی،
- نظارت بر کل برداشت و توزیع آب،
- هماهنگی در ارائه برنامه زمانبندی مصرف آب،
- جمع آوری آمار و اطلاعات دقیق منابع آب سطحی و زیرزمینی و شبکه آبیاری اطلاعات مربوط به حقایق بران و چاه داران و به هنگام سازی این اطلاعات بصورت ماهانه و تهیه بانک اطلاعاتی به روز شده که بتواند در برنامه ریزی و اجرای پروژه های آبیاری مورد استناد شرکتهای آب منطقه ای قرار گیرد.
- ارتباط با مسئولین محلی و شهرستان و استان، استاندار، فرماندار و بخشداران، مدیران عالی و مدیران میانی سازمانهای دولتی، وزرا و نمایندگان محترم مجلس شورای در ارتباط با خواسته های به حق کشاورزان و انجام مکاتبات لازم جهت پیگیری خواستهای آنان،
- انعقاد قرارداد با شرکت آب منطقه ای و سازمان کشاورزی و دیگر سازمانهای ذیربط جهت اخذ خدمات پشتیبانی و توانمند سازی تعاونی‌های آب بران از جمله انجام پروژه گشت و نظارت شبکه آبرسانی،
- ارائه خدمات فنی و مشاوره ای به تعاونی‌ها،
- انجام وظائف روابط عمومی و بین المللی از طرف کلیه تعاونی‌های آب بران خراسان بزرگ،
- کمک به ارائه طرحهای کوتاه مدت کشاورزی و آبیاری و اخذ کمک و تسهیلات بانکی از شرکت آب، سازمان جهاد کشاورزی، اداره تعاون و دیگر سازمان‌های مربوطه،
- انتقال درخواستهای تعاونی‌های آب بران به مدیران شرکت آب منطقه ای یا سازمان جهاد کشاورزی و دیگر سازمانهای ذیربط و پیگیری تا وصول نتیجه،

- فعالیت در مورد حقوق قانونی آب بران،
- اجرای طرحهای زود بازده کشاورزی مثل صنایع غذایی، آبزیان، گردشگری روی سد، صنایع آب
- تهیه و توزیع فراورده های آب،
- توزیع نهاده های کشاورزی مانند (کود ، سم و غیره) ،
- صنایع تبدیلی غذایی،
- بازار یابی و بازار سازی و بازار داری محصولات کشاورزی،
- فعالیتهای آموزشی و پژوهشی،
- انجام پروژه های اجرایی مثل : تحویل و توزیع آب سد ها، کشت و نظارت بر چاه ها و توزیع
- آب سطحی، لایروبی، پاکسازی، بازسازی و بهسازی کانالهای آب،
- دریافت و انتقال دانش و تکنولوژی مصرف و توزیع آب کشاورزی،
- تهیه ، توزیع و فروش وسایل و تجهیزات مربوط به آب و کشاورزی،
- برگزاری کنفرانسها، سمینارها و کلاسهای آموزشی و ترویجی در جهت اهداف اتحادیه،
- اقدام جهت اصلاح خاک و کیفیت آب کشاورزی برای بهبود و وضعیت محصولات کشاورزی،
- عضویت در اتحادیه های مشابه،

ساختار مدیریتی اتحادیه شرکتهای تعاونی آب بران خراسان بزرگ

مدیریت آب و آبیاری از دیرباز در تشکلهای غیررسمی و سنتی تحت عناوین مختلف همچون صحرا، کومز، مزرعه و ... انجام می گرفته است. با مدرن شدن شبکه های آبیاری و نیاز شبکه به تخصص های مختلف مدیریت آب و آبیاری کلاً دولتی شد. هم اکنون پس از حصول تجارب مختلف مشخص گردید که بهتر است مدیریت آب و آبیاری به صورت مشترک و با کمک و همکاری مردم انجام گیرد. بدین منظور تعاونی های آب‌بران در پایاب سدها تشکیل شدند تا برخی از وظایف غیرحاکمیتی را در اختیار گیرند.

در حال حاضر پس از تشکیل و فعالیت این تعاونی‌ها جهت پایداری و موفقیت آنها نوعی نیاز جهت ساختار سازی، تعریف شرح وظایف، تغییر ساختارهای مدیریت شبکه و ... احساس گردید.

بدین منظور ساختار تعاونی‌های آب بران در نقاط مختلف با در نظر گرفتن ساختار سنتی موجود در هر منطقه تعریف گردید. تجربه نشان داده است که تشکلهای آب برانی که ساختارهای سنتی گذشته را نادیده گرفته اند و خود اقدام به ایجاد ساختارهای جدید و مدرن کرده‌اند کاملاً ناموفق بوده‌اند. بنابراین در استان خراسان رضوی و شمالی سعی شده است که ساختار تعاونی‌های آب بران تلفیقی از ساختار مدرن و سنتی باشند. فلوچارت شماره ۱ ساختار تشکلهای آب‌بران آب‌های سطحی و زیرزمینی را با توجه به جایگاه اتحادیه آب بران خراسان بزرگ نشان می دهد.

نمودار شماره ۱: ساختار تعاونی‌های آب‌بران با توجه به اتحادیه تعاونی‌های آب‌بران خراسان بزرگ

زیر گروه‌های اتحادیه تعاونی‌های آب‌بران خراسان بزرگ

به منظور ساماندهی و نهادینه کردن فعالیت تعاونی‌های آب‌بران، زیر گروه‌هایی بشرح زیر برای اتحادیه آب‌بران خراسان بزرگ تعریف گردید که شرح وظایف هر یک از گروه‌ها در ادامه آمده است:

- کمیته اداری و تجهیزات،
- کمیته مالی و درآمدزایی،
- کمیته خدمات فنی و مشاوره‌ای،
- کمیته عضوگیری و آموزش،
- کمیته تهیه آمار و اطلاعات،
- کمیته قوانین و آئین نامه‌ها و قراردادهای،
- کمیته حل اختلاف،
- کمیته روابط عمومی، تبلیغات و ارتباطات،
- کمیته تهیه طرح و برنامه.

الف : کمیته اداری و تجهیزات

اولین مرحله فعال سازی اتحادیه تعاونی‌های آب‌بران تهیه محلی بعنوان دفتر اتحادیه می باشد. در حال حاضر اتحادیه دفتری در محل پژوهشکده امیر کبیر دارد. وظایف کمیته اداری و تجهیزات شامل موارد مشروحه زیر است:

- تهیه محلی بعنوان دفتر اتحادیه به منظور استقرار کارکنان و مراجعات اعضاء و مردم و مسئولین،

- ارائه طرح ساختار فنی - اداری تشکیلاتی و پرسنلی مورد نیاز جهت بهره برداری و نگهداری شبکه توسط تشکل‌ها،
- تهیه لوازم و تجهیزات لازم از جمله کامپیوتر، وسایل اداری، وسایل فنی و ...
- استخدام افراد مورد نیاز زیر گروه‌ها و کمیته های تخصصی،
- تعیین چرخش کار اداری و شرح وظایف کارکنان،
- انجام امور اداری از جمله انجام مکاتبات و ثبت نامه ها و پیگیری و بایگانی آنها.

ب : کمیته مالی و درآمدزایی :

به منظور پابرجایی و فعال سازی اتحادیه، دومین مرحله پس از اجاره ساختمان و تهیه دفتر، تعیین نحوه درآمدزا کردن اتحادیه و تعاونی های عضو است. چنانچه تعاونیها توانایی درآمدزایی را نداشته باشند توان سرمایه گذاری در اتحادیه را نخواهند داشت. در این بخش استخدام حسابدار بسیار حائز اهمیت است. مسائل مالی و نحوه اخذ و وصول آب بها و اموال اتحادیه و نظارت بر اموال تعاونی ها بایستی مورد توجه دقیق قرار گیرد. بایستی به کلیه مدیران عامل و کارکنان شرکتهای تعاونی نیز امور مالی و نگهداری اموال آموزش داده خواهد شد. مختصری از وظایف این کمیته بشرح زیر است:

- تعیین روشهای درآمدزا کردن تعاونیهای عضو و اتحادیه،
- تنظیم اسناد مالی ودرآمدها وهزینه های اتحادیه و نظارت برموارد فوق درتعاونی های عضو،
- جمع آوری آب بهای اعضای تعاونی ها و پرداخت آن به شرکتهای آب منطقه ای پس از کسر حق الزحمه و پاداش،
- پرداخت حقوق کارکنان و مدیران عامل و اعضاء (در صورت امکان حقوق مدیران تعاونی های آب بران توسط و یا با نظارت اتحادیه پرداخت میشود)،
- تهیه گزارشات مالی و ارائه آنها در مجمع عمومی،
- اخذ تسهیلات و اعتبارات بانکی برای اتحادیه و کمک به اخذ کمکهای مالی و اعتبارات برای تعاونی های عضو.

ج : کمیته خدمات فنی و مشاوره ای :

شرح وظایف محول شده به تعاونیها توسط این کمیته نظارت می گردد. این کمیته میتواند خود به اجرای وظایف زیر بپردازد و یا با نظارت خود آنرا به شرکتهای تعاونی واگذار نماید. اعضای این کمیته بایستی اشخاصی کاملاً خبره و آموزش دیده باشند تا بتوانند وظایف محوله را به نحو احسن و بدون نقص انجام دهند. در این کمیته استخدام کارشناس آب و آبیاری، کارشناس کشاورزی و رشته های ذیربط بر اساس نیاز تعاونیها مورد نیاز است. وظایف کمیته خدمات فنی و مشاوره ای بنا به قراردادی که با شرکت آب منعقد می شود متفاوت است. برای نمونه:

- حفظ و نگهداری کانالها و آب راهها،
- تعمیرات جزئی تأسیسات از جمله دریچه‌ها،
- ارسال گزارشات نقص فنی به شرکت آب،
- درخواست مساعدت فنی از شرکت آب،
- تهیه برنامه زمان بندی برداشت آب و نظارت بر نحوه آن،
- نظارت بر توزیع، برداشت و بهره برداری آب.

د : کمیته عضوگیری و آموزش :

تعاونی‌ها بایستی همیشه به صورت پویا در حال عضوگیری افراد جدید باشد. همچنین برای هر یک از زیرگروه‌ها بنابه نیاز دوره‌های آموزشی تشکیل گردد. آموزش یکی از ارکان موفقیت تعاونی‌ها است. بنابراین شرح وظایف این کمیته گسترده و بسته به نیاز تعاونی‌ها متفاوت است با این وجود می‌توان وظایف زیر را برای آن شمرد:

- جذب اعضای جدید تعاونی،
- برگزاری جلسات توجیهی اعضای شرکت‌های تعاونی،
- فعالیتهای آموزشی برای اعضاء اتحادیه و اعضاء شرکت‌های تعاونی عضو،
- برگزاری جلسات آموزشی برای مدیران عامل و کارکنان تعاونی‌ها،
- برگزاری جلسات آموزشی تخصصی برای زیرگروه‌های تعاونی‌ها،
- تشکیل نشست‌های اطلاع رسانی بهره برداری بهینه آب و آبیاری،
- برگزاری دوره های آموزشی قوانین و مقررات و آئین نامه های ذیربط،
- تشکیل جلسات مشاوره ای با مشاور فنی، اجتماعی و شرکت آب،
- انتخاب کشاورز نمونه و معرفی آن به شرکت آب.

ه : کمیته تهیه آمار و اطلاعات

ایجاد این کمیته موجب پایه ریزی شبکه اطلاعاتی وسیع در سطح منطقه می شود. شرکت آب و یا هر سازمانی آخرین اطلاعات را در کمترین زمان و کمترین اشتباه دریافت می کند. وظایف این کمیته را می توان چنین نام برد:

- جمع آوری آمار و اطلاعات مورد نیاز،
- تهیه بانک اطلاعاتی کامل در رابطه با مشخصات مدیران و اعضاء تعاونی‌ها، میزان آب اعضاء و ...
- جمع آوری اطلاعات چاه ها ،مالکیت ها، مجوز برداشت و غیره،
- جمع آوری اسناد مثبتة اعضاء شرکت‌های تعاونی عضو،
- جمع آوری اطلاعات فنی و تخصصی ایجاد فعالیت های جنبی از جمله پرورش ماهی، کشت گلخانه ای، دامداری و ... .

و : کمیته قوانین و آئین نامه ها و قراردادهای

کلیه اعضای شرکت تعاونی بخصوص مدیران عامل و کارکنان تعاونی بایستی با کلیه قوانین و آئین نامه های مربوط به آب و شرکت های تعاونی آشنایی داشته باشند. استخدام کارشناس حقوقی در این کمیته ضروری به نظر می رسد.

- جمع آوری قوانین و مقررات و آئین نامه های مربوطه
- تهیه جزوات قوانین و مقررات و ارائه آنها به مدیران تعاونی های عضو
- تدوین آئین نامه ها و قوانین داخلی اتحادیه و مشاور در امور حقوقی شرکتهای تعاونی
- یافتن عیوب و نواقص آئین نامه ها و قوانین و انتقال آنها به سازمانهای ذیربط
- عقد قراردادهای و تفاهم نامه ها با ادارات و سازمانهای ذیربط
- صدور قرارداد تحویل آب حجمی با حقایق بران
- برخورد قانونی با قانون شکنان و متخلفان

ز : کمیته حل اختلاف آب

شرکت های تعاونی در حین انجام کار با شکایات و اعتراضات فراوانی در زمینه های مختلف برخورد خواهند کرد. تعریف این کمیته به منظور حل اختلافات داخلی و خارجی با سازمان ها و ارگان های مختلف خواهد بود. به نظر می رسد که این بخش از اتحادیه فعال ترین زیرگروه خواهد بود. به منظور حل اختلافات، گروهی متشکل از نماینده شرکت آب، نماینده شرکت مشاور، کارشناس حقوقی تعاونی، نماینده دوره ای شرکت های تعاونی، مدیر عامل شرکت تعاونی و اعضای هیئت مدیره بایستی تشکیل گردد.

- حل اختلافات آب بین تعاونیها و شرکت آب و یا دیگر سازمان های دولتی،
- تنظیم شکایات و دادخواست های حقوقی از طرف شرکتهای تعاونی و یا اعضای شرکت تعاونی و پیگیری آنها،
- حل اختلافات حقوقی تعاونی های عضو با اعضاء آنها.

ح: کمیته روابط عمومی، تبلیغات و ارتباطات

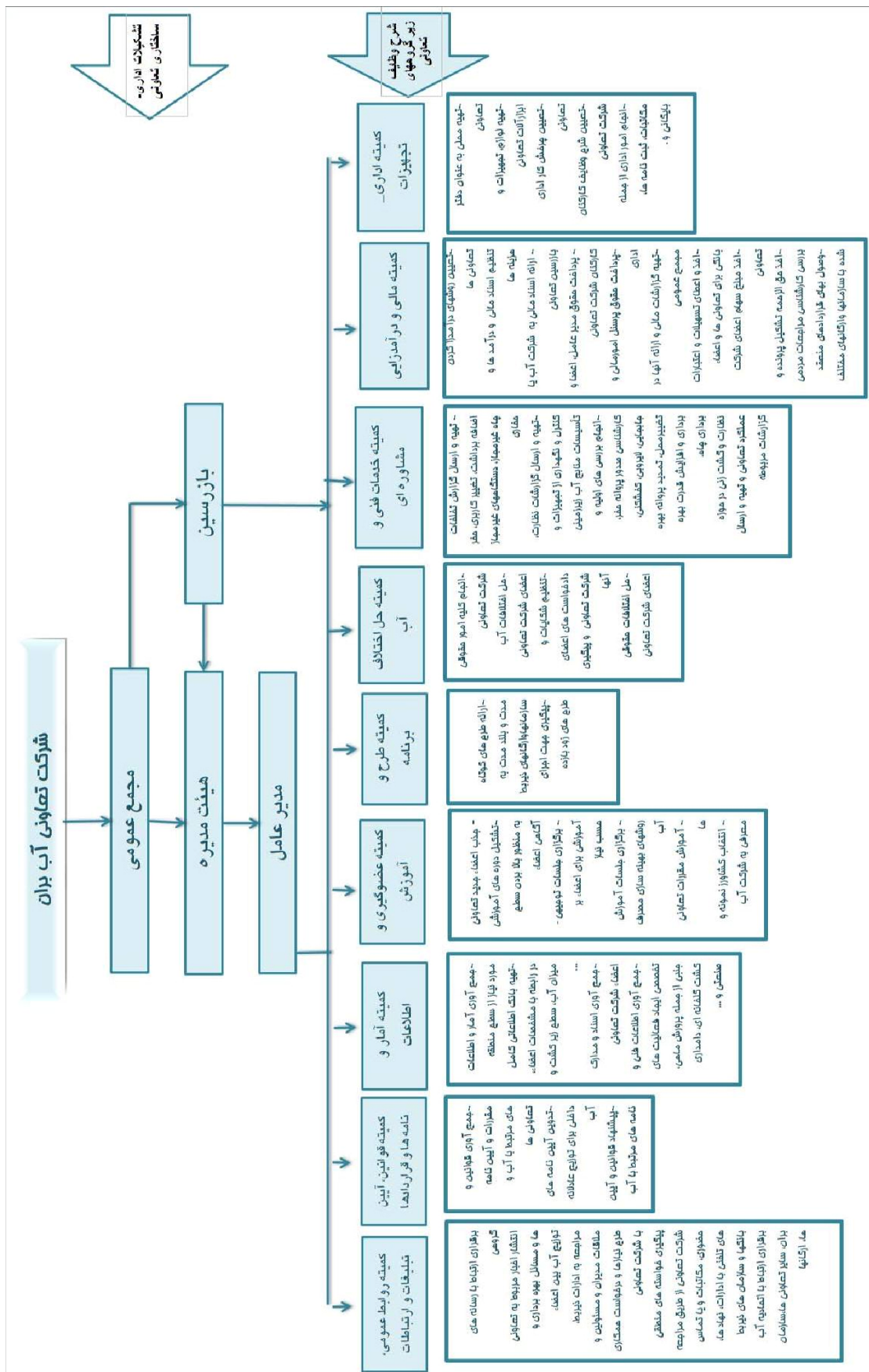
شرح وظایف این کمیته شامل موارد زیر است:

- برقراری ارتباط با رسانه های گروهی،
- انتشار اخبار مربوط به تعاونیها به صورت خبرنامه بین اعضاء،
- برقراری ارتباط با سایر ادارات و سازمانها،
- برنامه ریزی جلسات هماهنگی و شرکت مدیر عامل یا نماینده اتحادیه در جلسات شورای آب و شورای کشاورزی در سطح استان، فرا استان و در سطح ملی،
- برقراری ارتباط با مدیران تعاونی ها در سطح منطقه، استان و فرا استان،
- اطلاع رسانی و جمع آوری اخبار مربوط به آب،

ط: کمیته تهیه طرح و برنامه

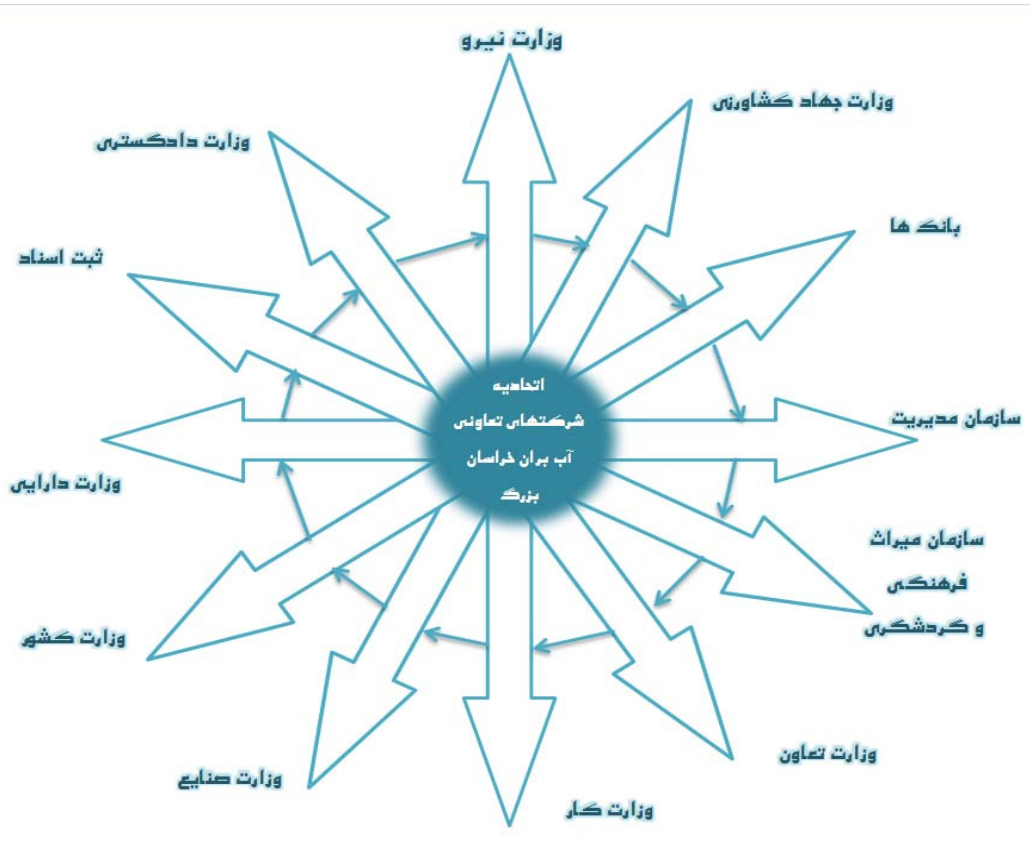
کمیته طرح و برنامه به منظور فعالیت اتحادیه در امور غیرآب تعریف شده است. این کمیته موظف است طرح‌های کوتاه مدت و بلند مدت به شرکت آب، اداره تعاون و سازمان جهاد کشاورزی ارائه دهد. همچنین این کمیته بایستی طرح‌های زود بازده را تعریف و راه اندازی نماید.

ساختار ارتباطی اتحادیه شرکت های تعاونی آب بران خراسان بزرگ:

یکی از عوامل موفقیت اتحادیه تعریف نحوه ارتباط آن با سازمان‌ها و ارگانهای دولتی می باشد. بنابراین به منظور تکمیل ساختار اتحادیه، ساختار ارتباطی به شرح جدول زیر تعریف شده است:

نمودار شماره ۲: ساختار ارتباطی اتحادیه شرکت های تعاونی آب بران خراسان بزرگ

علاوه بر آن اتحادیه می‌تواند با اتحادیه ها و سازمان‌های غیر دولتی در سطح جهانی بشرح زیر ارتباط برقرار نماید:

- ارتباط با کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران (۱) جهت اطلاع از فعالیتهای دیگر تشکلهای آب‌بران و اتحادیه‌های مربوطه در سطح کشور،
- ارتباط با کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی (۲) جهت اطلاع از قوانین و مقررات بین‌المللی آب و شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی آب،
- ارتباط با شبکه جهانی مدیریت مشارکتی آبیاری (۳) جهت اخذ کمکهای آموزشی،
- ارتباط با موسسه مدیریت جهانی آب (۴) جهت اخذ کمکهای بین‌المللی،

بحث و نتیجه‌گیری

قوانین و مقررات آب، قوانین برنامه توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور و قانون سیاست‌های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی مشارکت بخش تعاونی در مدیریت منابع آب، مالکیت شبکه‌های آبرسانی و طرح‌های کوچک تامین آب را جهت کاهش تصدی گری دولت الزامی می‌دانند. بر اساس ماده ۱۰۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی - اجتماعی ج.ا.ا. که در ماده ۱۷ برنامه چهارم تنفیذ شده است بایستی تشکلهای آب بران در مدیریت آب با دولت مشارکت نمایند. قانون سیاست‌های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی، که اجرای آن موکداً از طرف مقام رهبری خواسته شده است، در بخش تعاون ایجا، پشتیبانی و حمایت تعاونی‌ها را مورد تاکید قرار داده است. شرکتهای آب منطقه‌ای و سازمان جهاد کشاورزی در سال‌های گذشته به پیروی از قوانین کشور ایجاد تشکلهای آب بران را (بصورت شرکتهای تعاونی) پیگیری و تا کنون تنها در دو سال گذشته دهها شرکت تعاونی آب بران در سطح کشور تشکیل شده است. با توجه به رها شدن تعاونی‌های آب بران پس از تشکیل و بعلت کمبود منابع مالی، ساختار منطقی و مناسبی برای تشکلهای آب بران تعریف نشده و یا اگر بصورت تئوری تعریفی وجود داشته باشد بعلت عدم پشتیبانی و نظارت دولت هنوز ساختاری منسجم و شرح وظایفی مدون برای تشکلهای وجود ندارد. تشکلهای آب بران بایستی درآمد زا بوده و توان سرمایه‌گذاری و مشارکت با دولت را داشته باشند و این توانمندی بدون پشتیبانی دولت مقدور نخواهد بود. بر اساس مدل ارائه شده در مورد ساختار تشکیلاتی اتحادیه تعاونی‌های آب‌بران خراسان بزرگ دولت بایستی در قالب طرح‌های مطالعاتی - اجرایی توانمندسازی و پشتیبانی تشکلهای آب‌بران را که تکلیف آن در قوانین روشن است شروع نماید. در صورت عدم پیگیری و رها کردن تشکلهای پس از ایجاد شدن، بی‌اعتمادی مردم به اقدامات دولتی بیشتر شده و در مراجعات بعدی جهت جلب مشارکت کشاورزان هیچگونه استقبالی بعمل نخواهد آمد.

در ساختار پیشنهادی برای اتحادیه تعاونی‌های آب‌بران خراسان بزرگ، بخش امکانات اداری و تجهیزات اولیه استقرار تشکلهای و بخش آموزش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اگر دولت امکان اجرای کامل پشتیبانی از تعاونی‌ها را ندارد حداقل بایستی دو بخش تجهیز اداری و واگذاری محل استقرار تشکلهای را همراه با آموزش‌های ضروری که به تفصیل در این مقاله به آن اشاره شده است هم اکنون شروع نماید.

منابع و ماخذ

- ۱- طرح مطالعاتی- اجرایی ایجاد تشکل آب بران (حقابه بران و متقاضیان آب مازاد) سد اسفراین ، شرکت آمایش و توسعه شرق، ۱۳۸۶
- ۲- طرح مطالعاتی- اجرایی تشکل آب بران (حقابه بران و متقاضیان آب مازاد) سد شیرین دره بجنورد، شرکت آمایش و توسعه شرق، ۱۳۸۵
- ۳- ایجاد تشکل های آب بران در حوزه آبریز سد دوستی سرخس، شرکت آایش و توسعه شرق، ۱۳۸۵
- ۴- ایجاد تشکل بهره برداری بهینه آب های زیرزمینی (چاهها) در استان خراسان شمالی - فاز یک دشت شیروان- فاروج، شرکت آمایش و توسعه شرق، ۱۳۸۶
- ۵- طرح مطالعاتی - اجرایی ایجاد تشکل های بهره برداران آبهای زیر زمینی (چاهها) در دشت نیشابور(دهستان مازول و فضل)، شرکت آمایش و توسعه شرق، ۱۳۸۶
- ۶- طرح پشتیبانی و کارآمد کردن تشکل های سد دوستی، شرکت آمایش و توسعه شرق، ۱۳۸۷

